သုးခိဉ်ဒိဉ်စိ စီၤထူထူလ့ အသးသမူအဂ့ၢ် ဒီး တၢ်ပၢၢ်ဆၢ အတၢ်လဲၤခီဖျိ

သုးခိဉ်ဒိဉ်စိ စီၤထူထူလ့ အိဉ်ဖျဲဉ်ထီဉ်ဝဲဖဲ ၁၉၄၇ နံဉ် လါမ့ၤ ၂၆ သီ ဖဲ ဝ့ၢ်တကူဉ် န့ဉ်လီၤ. အပါမ့ၢ် ဝဲ စကီၤမီလ့ လၢအမ့ၢ် ပှၤလၢအကရၢကရိသူဉ်ထီဉ် ကညီဒီကလုာ်ဂၢၤသးကရၢ KNDO ဒီး အမိမ့ၢ်ဝဲ နီၢ်စီယံၤ န့ဉ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိဉ်ဝဲ ၃ ဂၤအကျါ အဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိဉ်ကတၢၢ်တဂၤန့ဉ်လီၤ.

သုးခိဉ်ဒိဉ်စိ စီၤထူထူလ့ ဖျိထီဉ်ဝဲ ကညီတီၤထီကိုဖဲ ဝ့ၢ်တကူဉ် ဖဲ ၁၉၆၄ နံဉ် ဒီး ဆဲးထီဉ်ဝဲ ဝ့ၢ်တကူဉ် ဖှဉ်စိမီၤကို န့ဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၆၈ နံဉ်နှဉ် ဒိးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲ BA (law) ဒီး ဖဲ ၁၉၆၉ နံဉ်နှဉ် ဒိးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲ LLB ဖျိကိုအလံာ်အုဉ်သးတဖဉ်နှဉ်လီၤ. ဖဲအဖျိထီဉ်ပီၢ်ရီကိုဝံၤ ဖဲ ၁၉၇၀ တုၤ ၁၉၇၁ နံဉ်အဆၢကတီၢ်နှဉ် အဝဲစးထီဉ်မၤတၢ်ဒ် ပီၢ်ရီလၢအပတီၢ်ထီတဂၤအသိး ဒီး ဖဲ ၁၉၇၃ နံဉ်နှဉ် အဝဲကဲထီဉ်ဝဲ ကွိၢ်ဘျိဉ်ခိဉ်ကျၢၢ် အပီၢ်ရီတဂၤနှဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၇၄ နံဉ်နှဉ် ဘဉ်တၢ်ဟ့ဉ်အီၤမူဒါ ဒ်အမ့ၢ် သဲစးခိဉ်နၢ် အပတီၢ် (၄) ဖဲ ဝ့ၢ်တကူဉ်တၢ်ပၢ ကံဉ်မ့ၤတဲၤ ကီၢ်ဆဉ် နှဉ် လီၤ.

ဝံၤအလီၢ်ခံ ဖဲ ၁၉၇၆ နံဉ်နှဉ် ဒိးတ့ဒိးဖျိအသးဒီး Naw Daphne နှဉ်လီၤ. ဒီး ခီဖျိကီၢ်ပယီၤအပဒိဉ်ပှၤ တၢ်ဆီ တလဲ အိဉ်ထီဉ်ဝဲအဃိ အဝဲဟဲသုးလီၢ်သုးကျဲကွၤဆူ ကညီကီၢ်စဲဉ် ပှၤ နှဉ်လီၤ. သုးခိဉ်ဒိဉ်စိစီၤထူထူလ့ ဟဲသုးလီၢ်သုးကျဲဆူ ဝ့ၢ်ဖဉ် အဉ် ဖဲ ၁၉၇၆ နံဉ် တၢ်ဟ့ဉ် အီၤမူဒါဒ်အမ့ၢ် ကီၢ်ဆဉ်ဝဲၤအး သဲစး ပှၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ ပတီၢ် (၄) တဂၤအသိးနှဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၇၇ နံဉ် တၢ်သုးထီထီဉ်အလီၢ်အလၤဆူ သဲစးပှၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ ပတီၢ် (၃) နှဉ်လီၤ. ဖဲအဟံးမူဒါဖဲ ကညီကီၢ်စဲဉ်ပှၤအဆၢကတီၢ် ဒ်မူဒါလီၤဘဉ်အီၤအသိး ဘဉ်လဲၤထီဉ်လဲၤလီၤဆူ ဒူသဝီကမျၢၢ် ထံဖိကီၢ်ဖိအကျါ ဒီး ဖဲနှဉ်ထံဉ်ဘဉ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤသုး အသုးမုၢ်ဒိဉ်တဖဉ် မၤအၢမၤသီကမျၢၢ်, မၢဆူဉ်မၢဆိးကမျၢၢ်, ဟံးဆူဉ် ဂုာ်ဆူဉ်ကမျၢၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီး လၢကမျၢၢ်ဖိအဂီၢ် တၢ်ဘံဉ်တၢ် ဘၢတအိဉ်ဝဲဘဉ် အဂ့ၢ်နှဉ် ထံဉ်ဘဉ်ဝဲပှဲၤမဲာ်ပှဲၤနါအဃိ အဝဲ ပာ်သူဉ်ပာ်သးအါထီဉ်လၢ ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီ ဒီး ဟ့ဉ်ဂံၢ် ဟ့ဉ် ဘါ, ဆီဉ်တခူဉ်ထီဉ်ဝဲ သူဉ်ဘီဉ်သးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်လၢ က အိဉ် ဒီး ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ထံဉ်, တၢ်သ့ဉ်ညါနၢ်ပၢၢ်နှဉ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၇၇ နံဉ်အဝဲ ဟဲတုၤဝဲဒဉ်လၢ ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိဉ်ကရၢ အဝဲၤလီၢ်ခိဉ်သ့ဉ် ဖဲ ကီၢ်ပယီၤ-ယိၤကီၢ် ကီၢ်ဆၢနှဉ်လီၤ. ဒီးအဝဲစးထီဉ်မၤတၢ်ဒ်အမ့ၢ် UG တဂၤအသိးနှဉ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဖီခိဉ် ကီၢ်ပယီၤ အပ့ၢ်ဆှါသ့ဉ်တဖဉ် ကွၢ်ဟုဉ်ကွၢ်စူဉ်အီၤအဃိ ဖဲ ၁၉၇၉ နံဉ် လါယူၤ ၁၇ သီအနံၤ နှဉ် ကးထီဉ်အဟံဉ်ဖိဃီဖိဒီး ဟးထီဉ်ဝဲလၢ ဝ့ၢ်ဖဉ်အဉ်ဝံၤ ဟဲဝဲ ဒဉ်ဆူ ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ် ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှဉ်, သုးက့နီဉ်ဂံၢ် (၆) တၢ်ပၢ ဟီဉ်ကဝီၤ, ဖူလူ တၢ်လီၢ်နှဉ်လီၤ. စးထီဉ်ဖဲ အဝဲဟဲထီဉ်တုၤ လၢ ဖလူ တုၤလံၤလံၤနှဉ် အဝဲနုာ်လီၤမၤဝဲတၢ်လၢ ကညီတၢ်ဒီ ကလုာ်တၢ်ထူဉ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိဉ်, သုးရှဉ် (၁၀၁) ပှၤ ဒီး စးထီဉ်ဖံး မၤတၢ်လၢ ကညီဒီကလုာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢ အဂီၢ် ပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ် နှဉ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၇၉ နံဉ် လါယူၤလံ အပူၤနှဉ် အဝဲထီဉ်ဝဲ သုးတၢ် မၤလိ (၂) လါဖဲ မၤနၢၤပျီ နှဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၈၀ နံဉ် လါဖ့ၤဘြူၤ အါရံၤ အပူၤနှဉ် တၢ်ဟ့ဉ်အီၤ သုးခိဉ်ဖိ လီၢ်လၤ ဒီး ဟံးဝဲမူဒါဖဲ ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူဉ်ဖျဲးသုးမုဉ်ဒိဉ်သုးဂ့ၢ်ဝီဝဲၤဒ့ G Branch နှဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၈၀ နံဉ်နှဉ် တၢ်ဟ့ဉ်အီၤမူဒါလၢ ကဘဉ်လဲၤတၢ် ဒုးလၢ ဖဉ်ပူဉ်ဟီဉ်ကဝီၤတၢ်ဒုးပျီပူၤ နှဉ်လီၤ. ဖဲလါအ့ဖြဲဉ်ပူၤနှဉ် ကတၢၢတံးတၢ်ဒုးပူၤ အဝဲအနၢ်ဘဉ်ဒိအဃိ ဟဲကွၤ ယါဘျါအသး လၢ မၤနၢၤပျီနှဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ် အနၢ်လၢအဆ့ဉ်တကပၤ တနၢ် ဟူလၢၤတၢ်ဘဉ်နှဉ်လီၤ. ဒီး တၢ်သုးထီထီဉ်နှ့ၢ် အလီၢ်လၤဆူ သုးခိဉ်စိအပတီၢ်ဒီး တၢ်ဆီတလဲဟ့ဉ်အီၤမူဒါလၢ သဲစးဝဲၤကျိၤ နှဉ်လီၤ. တကးဒံးဘဉ်အမဲာ်ညါ အဝဲမၤစၢၤဒံးတၢ်လၢ ကညီဒီ ကလုာ်တၢ်ထူဉ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိဉ် သုးဂ့ၢ်ဝီဝဲၤဒ့ဒံးနှဉ်လီၤ. ဒ်နှဉ်အ သိး အဝဲဟံးစ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ ဖဉ်အဉ်ကီၢ်ရှဉ်, သုးက့ (၇) သဲစးပှၤ ဟ့ဉ်ကူဉ်တၢ်တဂၤအသိးနှဉ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၈၄ နံဉ်နှဉ် ခီဖျိတၢ်ဒုးကဲထီဉ်ဝဲဒဉ်လၢ ထံဆၢ ကီၢ်ဆၢအဃိ ကညီထံဖိကီၢ်ဖိတဖဉ် ဘဉ်ဃ့ၢ်အိဉ်ကဒုဆူ ကီၢ် ကိုဉ်တဲဉ်အပူၤအဃိ လၢတၢ်ကကွၢ်ထွဲဝဲ ကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲ သ့ဉ်တဖဉ်အံၤအဂီၢ် တၢ်ဘဉ်ကရၢကရိဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ Karen Refugee Committee (KRC) နှဉ်လီၤ. ဖဲနှဉ်အဆၢက တီၢ် သုးခိဉ်ဒိဉ်စိ စီၤထူထူလ့ ဟံးမူဒါဒ် နဲဉ်ရှဲဉ်သဃဲၤ တဂၤအ သိး နှဉ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၈၆ နံဉ်နှဉ် တၢ်မၤဝဲ ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ် ခီကရဲးဒီး အ ဝဲကဲထီဉ်ဝဲ လီၢ်ခၢဉ်သး ထီဘိကမံးတံာ် တဂၤနှဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၈၇ နံဉ်နှဉ် တၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ ကညီ-တလၢ ပၢၤဃုာ်သကိး တၢ် ဖဲ ဃိဉ်သၢဖျၢဉ်ဟီဉ် ကဝီၤပူၤအခါနှဉ် သုးခိဉ်ဒိဉ်စိ စီၤထူ ထူလ့ တၢ်ဟ့ဉ်အီၤမူဒါဒ်အမ့ၢ် ကညီ-တလၢ ပှၤပၢသဃဲၤတၢ် လၢ ကညီဒီက လုာ်စၢဖှိဉ်ကရၢ အခၢဉ်စးတဂၤနှဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၀ နံဉ်နှဉ် တၢ်ကီးကဒါကွၤအီၤလၢ မၤနၢၤပျီ ဒီး တၢ်ဟ့ဉ်

အီၤ မူဒါလၢ ကတီခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢသုးကရူ်တဖု ဒီး နုာ်လီၤဟူးဂဲၤလၢ ထံထၣ်စ္ဓ ဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၁ နံၣ် လါအီးကထိဘၢၣ်န့ၣ် တၢ်သုးထီထီၣ်န့ၢ်အလီၢ်လၤဆူ သုးခိၣ် ဒိၣ်စိ ပတီၢ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါလၢ ကညီဒီကလုာ်ဂၢၤသးကရၢ, ဂၢၤသးသုးခိၣ်ကျၢၢ် -၂ တဘျီဃီဃုာ်ဒီး သဲစးဝဲၤကျိၤခိၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၉၅ နံၣ် လါအီးကူး ၂၁ သီန့ၣ် တၢ်မၤဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ခီကရဲး ၁၁ ဝီတဝီ ဒီး တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ်အမ့ၢ် နဲၣ်ရဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်သဃဲၤ (၂) တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၇ နံၣ်န့ၣ် အဝဲ ထံၣ်လိာ်သးဒီး ကီၢ်အမဲရကၤသုးလီၢ်လံၤ David Eubank ဒီး တၢၣ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်ဝံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ Free Burma Ranger လၢကဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ ကီၢ်ပူၤပှၤ လီၢ်အိၣ်တမံ့ဖိ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၀ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤန့ၣ် တၢ်မၤဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ခီကရဲး (၁၂) ဝီတဝီ ဒီး တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤ ဒ် နဲၣ်ရဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်သဃဲၤ (၁) တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၄ နံၣ် လါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ် ၁၈ သီအနံၤန့ၣ် တၢ်မၤဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ခီကရဲး (၁၃) ဝီတဝီ ဒီး တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကဒီးအီၤဒ် နဲၣ်ရဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်သဃဲၤ (၁) တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၈ နံၣ်န့ၣ် တၢ်မၤဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ခီကရဲး ၁၄ ဝီတဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် သုးခိၣ်ဒိၣ်စိ စီၤထူထူလ့ ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ နၢ်ကုပူၤတၢ်ဃူၤတၢ်ဃၢ်နုာ်လီၤအဃိ အဝဲတနၢ်ဟူလၢၤ တၢ်နီတမံၤလၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိ အဝဲ ကူၣ်ဆါယါဘျါအသး ဒီတနံၣ်ကျၢၤအဃိ ဟဲထီၣ်ဝဲ ခီကရဲးတတုၤဘၣ် ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ကရၢဖိတဂၤလၢ သူၣ်တီသးတီဒီး ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် တၢ်ကရၢကရိန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၉ နံၣ်န့ၣ် ခီဖျိအနၢ်ကုတၢ်ဆါဘျါကွံာ် (ဘၣ်ဆၣ် တနၢ်ဟူတၢ်လၢၤဘၣ်) အဃိ စးထီၣ်ဟူးဂဲၤကဒါက့ၤလၢ ထံရှ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဒီး ဟံးမူဒါဒ်အမ့ၢ် ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်လၢ Ethnic National Council အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်က့ၤ အမိသးဘိအဂီၢ် အဝဲစးထီၣ်ဟူးဂဲၤဝဲ Mission Mercy တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟံးစ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ ကညီတၢ်တိာ်ကူၣ်ကျဲၤခိၣ်သ့ၣ် မူဒါခိၣ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ.

သုးခိၣ်ဒိစိ စီၤထူထူလ့ တၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ် တူၢ်ခီၣ်ပၥ်သး

သုးခိၣ်ဒိၣ်စိ စီၤထူထူလ့ မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢ အိၣ်လၢပှဲၤဒီး တၢ်အဲၣ်ကလုာ်သးသဟီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်- ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ဟ့ၣ်အီၤမူဒါ လၢသုးဂ့ၢ်ဝီတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အသိး ဟံးမူဒါမၤလၢပှဲၤဝဲန့ၣ်လီၤ. တကးဒံးဘၣ် ဖဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ထံၣ်လိာ်သးဒီး နအဖ ပဒိၣ်, အူသ့ၣ်စ့ၣ် ပဒိၣ် ဒီး NLD ပဒိၣ်အဆၢကတီၢ် ဒ်ကရၢဟ့ၣ်အီၤမူဒါအသိး ပၣ်ဃုာ် ပၣ်ဂီၢ် တီခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲ ဒီး လၢတၢ်တၢၣ်ပီၣ်တဲသကိး တၢ်သူၣ်ထီၣ် ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး ထံရှ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီ အဆၢကတီၢ်န့ၣ် အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဝဲ ဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤဒ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် အကျဲသနူ ဒီး တၢ်မၤကျဲ တဖၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၂၅ နံၣ် လါမ့ၤ ၁၇ သီ ဟါ ၁၀ နၣ်ရံၣ် ၂၀ မံးနံး အဆၢက တီၢ်န့ၣ် မံမုာ်ဝဲဒၣ်လၢ ခရံာ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. သုးခိၣ်ဒိၣ်စိ စီၤထူထူလ့ အတၢ်လဲၤပူၤကွံာ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လီၤမၢ်ဖးဒိၣ်လၢ ကညီဒီကလုာ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဂဲၤလိာ်အဂီၢ် ဒီး ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ သူၣ်အုးသးအုး ဃုာ်ဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢ အိၣ်လီၤတဲာ် တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ နှင့် တော်လှန်ရေးဖြတ်သန်းမှု သမိုင်း

ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့ (KNDO) အားစတင်တည်ထောင်ခဲ့သူ ဖခင် ဗိုလ်မှူးကြီး စကော်မောလေး နှင့် မိခင် နော်စောရီတို့မှ မွေးဖွားခဲ့ပြီး မောင်နှမ ၃ ဦးအနက် အကြီး ဆုံးသားလည်းဖြစ်သည်။

ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးသည်၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ ကရင်အထက်တန်း ကျောင်းတွင် အထက်တန်း အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် ပညာဆက်လက် သင်ကြား ခဲ့သည်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် BA (Law) ဘွဲ့ရယူခဲ့ပြီး ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် LLB ဘွဲ့ရရှိခဲ့သည်။ ဥပဒေဘွဲ့ရပြီးနောက် ၁၉၇၀ မှ ၁၉၇၁ ခုနှစ်အထိအထက် တန်းရှေ့နေအဖြစ် စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ ၁၉၇၃ တွင်တရားရုံးချုပ် ရှေ့နေ တစ်ဦးဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ ကြည့်မြင်တိုင်မြို့နယ် ဥပဒေအရာရှိအဆင့် (၄) အဖြစ်ခန့်အပ်ခံခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် နော်ဒယ်ဖနီ (Daphne) လက်ထပ် ခဲ့ပြီးနောက်၊ (မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ) အစိုးရအဖွဲ့ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီး ကရင်ပြည်နယ် ဖားအံမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ လျှောက်ထား ခဲ့သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးသည် ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် ဖားအံမြို့သို့ ရောက်ရှိ လာပြီး မြို့နယ်ရုံးတွင် ဥပဒေအရာရှိ အဆင့် (၄) အဖြစ်တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ဥပဒေအရာရှိ အဆင့်(၃) သို့ ရာထူးတိုးခဲ့သည်။ ဖားအံမြို့သို့ပြောင်းရွှေ့လာပြီးနောက် တာဝန်အရကျေးရွာများသို့ လိုက်လံလှည့်လည်စဉ် ကျေးရွာများ၌ မြန်မာ့တပ်မတော်မှ ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ တပ်သားများအတွက် အတင်းအဓမ္မ လုပ်အား ပေးစေခိုင်းခြင်း၊ ပစ္စည်းများသိမ်းယူခြင်းနှင့် ရွာသားများအတွက် လုံခြုံမှုမရှိခြင်း များကို ကိုယ်တိုင်မြင်တွေ့ခဲ့ရပြီး နောက် နိုင်ငံရေးတွင် ပိုမိုသတိချပ်၍တက်ကြွစွာပါဝင်လာပြီး ကရင်လူ ငယ်များကို နိုင်ငံရေး အသိရှိလာရန် လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သည်။

၁၉၇၇ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်အနီးရှိ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးဌာနချုပ် သို့ ရောက်ရှိလာပြီး ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးနှင့် UG လှုပ်ရှားမှုများ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်တပ်ထောက်လှမ်းရေးများ၏ စောင့်ကြည့်ခြင်းခံရသည့်အတွက် ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် မိသားစုနှင့်အတူ ဖားအံမြို့မှ ထွက်ခွာပြီး ကေအဲန်ယူ-တပ်မဟာ (၆) အုပ်ချုပ် နယ်မြေ၊ ဖလူးသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဖလူးစခန်းသို့ ရောက်ရှိလာသည့်အချိန်မှစ၍ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် တပ်ရင်း (၁၀၁) ၌ အမျိုးသား တော်လှန်ရေးအား ထဲထဲဝင်ဝင် စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

၁၉၇၉ ခုနှစ်ဇူ လိုင်လတွင် မာနယ်ပလော၌ စစ်သင်တန်း(၂) လတက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ဖေဖော်ဝါရီ လတွင် ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် KNLA စစ်ရေးရာဌာန G Branch တွင် ဒုဗိုလ်အဖြစ်ရာ ထူးပေးခံရသည်။ ၁၉၈၀ မတ်လတွင် ဖာပွန်ဒေသစစ်မျက်နှာသို့ တာဝန်ပေး ခြင်းခံရသည်။ ဧပြီလ၌၊ ကတိုင်တိတိုက်ပွဲ အတွင်း နားဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီး မာနယ်ပလောဌာနချုပ် သို့ ပြန်လည် ဆေးကုသမှုခံယူခဲ့သည်။ သို့သော် ဘယ်ဘက် နားအကြား အာရုံ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ထို့နောက်ဗိုလ်ကြီးအဆင့်သို့ ရာထူးတိုးမြှင့်ခံခဲ့ရပြီး တရားစီရင်ရေးဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ စစ်ရေးဌာ နတွင်လည်း ကူညီခဲ့သည်။ တခြားတ ဖက်တွင်လည်း ဖားအံခရိုင်၊ တပ်မဟာ(၇) တရားရေး အကြံပေးအဖြစ်တာဝန်ယူခဲ့သည်။

၁၉၈၄ ခုနှစ်၌နယ်စပ်ဒေသတွင် တိုက်ပွဲများပြင်းထန်လာပြီး ကရင်ပြည်သူများ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးခိုလှုံနေရသည့်အတွက် KNU သည် ကရင်ဒုက္ခသည်များကို ကူညီရန် Karen Refuge Committee (KRC) အားဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီးစောထူးထူးလေးကို KRC တွင် တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

၁၉၈၆ ခုနှစ် ကွန်ကရက်တွင် ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ဗဟိုကော်မတီဝင်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံ ခဲ့ရသည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်၌ ဘုရားသုံးဆူဒေသတွင်မွန်-ကရင် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်ရေးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးသည် မွန်-ကရင် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်ရေး ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်း အရုံး ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တာဝန်ပေးခန့် အပ်ခြင်း ခံရသည်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် မာနယ်ပလောဌာနချုပ်သို့ ပြန်လည်ခေါ်ယူခဲ့ရပြီး မြစ်ဝကျွန်း ပေါ်စစ်ဆင်ရေးတခုတွင် ကရင့်တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့ကို ဦးဆောင်ရန်တာ ဝန်ပေးခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဗိုလ်မှူးကြီးအဆင့်သို့ ရာထူးတိုးခဲ့ပြီး ကရင်အမျိုးသား ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့ ဒုစစ်ဦးစီးချုပ် နှင့် တရားရေးဌာန တာဝန်ခံအဖြစ် တာဝန်ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော KNU ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (၁၁) ကြိမ်မြောက်ကွန်ကရက်တွင် ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ၏ တွဲဖက်အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး (၂) အဖြစ်ရွေးချယ် ခံခဲ့ရသည်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးသည် အမေရိကန် ရေတပ်အမှုထမ်း ဟောင်း တစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေ့ဗစ်ယူဘန်း (David Eubank) နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များကို လူမှုကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ရေး အ ကူအညီများ ပေးနိုင်ရန်အတွက် Free Burma Ranger ကိုတည်ထောင်ခဲ့သည်။

၂၀၀၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ တွင် ကျင်းပသော ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (၁၂) ကြိမ်မြောက် ကွန်ကရက်တွင် တွဲဖက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး (၁) အဖြစ်ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံခဲ့ရသည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၁၈) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော KNU ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (၁၃) ကြိမ်မြောက်ကွန်ကရက်တွင် KNU ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ တွဲဖက်အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး (၁) အဖြစ် ပြန်လည်အရွေးခံရသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (၁၄) ကြိမ်မြောက်ကွန်ကရက်တွင် ဗိုလ်မှူးကြီးစောထူးထူးလေးသည် နားရောဂါပိုးဝင်မှုကို ခံစားခဲ့ရပြီး အကြားအာရုံလုံး ဝဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ဆေးကုသမှုခံယူခဲ့ရသည့်အတွက်ကြောင့် ကွန်ကရက်သို့ မတက်ရောက်နိုင်ပဲ ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ သစ္စာရှိအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။

၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် နားရောဂါပိုးဝင်မှုသက်သာလာခဲ့ပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကောင်စီ (Ethnic Nationality Council) တွင် အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သူချစ်ခင်လေးစားရသော မိခင်ကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် Mission Mercy လှုပ်ရှားမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ကရင်မဟာဗျူဟာလေ့လာရေး အဖွဲ့ခေါင်း ဆောင်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ (၂၇) ရက်နေ့မှ ဒီဇင်ဘာ (၂) ရက်နေ့အထိ ကျင်းပသော KNU ကရင်အမျိုး သားအစည်းအရုံး ၁၅ ကြိမ်မြောက်ကွန်ကရက်မှ စ၍ ကွယ်လွန်သည့်အချိန်အထိ ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးအား KNU ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ စစ်ရေးနှင့်နိုင်ငံရေး အကြံပေး အဖြစ်တရားဝင်ပေးအပ်ပြီး တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေး၏ တော်လှန်ရေးခံယူချက်

ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးသည် ကရင်အမျိုးသားရေး အတွက် မျိုးချစ်စိတ် အပြည့်အဝရှိသူ တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ကေအဲန်ယူ - ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးမှ ပေးအပ်သောစစ်ရေးတာ ဝန်များကိုကျေပွန်စွာ တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး နအဖ စစ်အစိုးရ၊ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ၊ NLD အစိုးရများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တာဝန် အဆင့်ဆင့်ပေးအပ်သဖြင့် ကေအဲန်ယူ ကရင်အမျိုးသားအ စည်းအရုံးမှ ချမှတ်ထားသော ငြိမ်းချမ်းရေး မူလမ်းစဉ်အတိုင်းရပ်တည်၍ နိုင်ငံရေး စကားဝိုင်းများတွင် ရွတ်ရွတ်ချွန်ချွန် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။

၂၀၂၅ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့ ည ၁၀ နာရီ မိနစ် ၂၀ အချိန်တွင် ခရစ်တော်၌ အိပ်ပျော်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စောထူးထူးလေးအား ဆုံးရှုံးမှုသည် ကရင်အမျိုးသားတော်လှန်ရေးအတွက် ကြီးမားသည့်ဆုံးရှုံးမှုတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပြီး ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးမှ ကျန်ရစ်သူ မိသား စုနှင့် ထပ်တူဝမ်းနည်းရပါသည်။